

Till
Socialdepartementet
s.registrator@regeringskansliet.se
s.fs@regeringskansliet.se
Dnr S2016/01610/FS

Remissvar: En översyn av tobakslagen. Nya steg mot minskat tobaksbruk. SOU 2016:14

Bakgrund

Sveriges Tandläkarförbund har fått möjlighet att lämna synpunkter på slutbetänkandet av tobaksdirektivutredningen: *En översyn av tobakslagen. Nya steg mot ett minskat tobaksbruk (SOU 2016:14)*. Sveriges Tandläkarförbund välkomnar betänkandet. Vi ser att tobaksanvändning är förknippat med skador och sjukdomar i munnen så som tandlossning och cancer i munhåla och svalg. Nikotinet orsakar dessutom sammandragning av blodkärlen i den vävnad som omger tänderna och kan leda till försenad diagnostisering av tandlossningssjukdom. En minskad tobaksanvändning i Sverige är ett viktigt mål för Sveriges Tandläkarförbund och för munhälsan.

Övergripande synpunkter

Trots att (mun)hälsoriskerna med tobaksanvändande är väl kända börjar runt 16 000 ungdomar varje år att röka. Sveriges Tandläkarförbund välkomnar därför de förslag till tydligare reglering av tobakshandeln och tobaksprodukter som begränsar tobaksexponeringen av barn och unga och minskar tobaksindustrins möjligheter att marknadsföra sig mot nya användare. Vi vill särskilt tillstyrka utredningens förslag om fler rökfria miljöer, förbud mot att förvara tobaksvaror synliga för kunder samt förslaget att förbjuda märkning med hänvisning till smak, doft eller tillsatser på snusförpackningar eller själva varan. Vi är positiva till de föreslagna regleringarna av e-cigarett men anser att regleringen borde omfatta e-cigarett både med och utan nikotin. Vidare anser vi att möjligheten att införa neutrala tobaksförpackningar bör utredas vidare.

Utvidgning av rökförbudet till att omfatta fler miljöer och fler produkter

Sveriges Tandläkarförbund tillstyrker förslaget om ett utökat rökförbud som inkluderar uteserveringar, entréer till allmänna lokaler/utrymmen, områden som är avsedda för resande med kollektivtrafik, inhägnade idrottsplatser och allmänna lekplatser. Exponering av tobaksrök kan vara

lika hälsofarlig utomhus som inomhus. Fler rökfria miljöer innebär att färre icke-rökare exponeras för passiv rökning.

Vidare anser Sveriges Tandläkarförbund att det är positivt att rökförbudet föreslås omfatta produkter som inte innehåller tobak men som till användningssättet motsvarar cigaretter, så som örtcigaretter och e-cigaretter.

Förbud mot exponering av tobaksvaror i butiker

Sveriges Tandläkarförbund tillstyrker förslaget om exponeringsförbud, det vill säga att tobaksvaror och förpackningar inte ska tillåtas förvaras synliga för kunder på försäljningsställen. Vi tillstyrker också att marknadsföring av tobaksvaror på försäljningsställen förbjuds. Forskning visar att exponering av tobaksprodukter har betydelse för hur attraktiv ungdomar upplever tobaken. Ett exponeringsförbud begränsar barn och unga från ofrivillig tobaksexponering. Exponeringsförbud innebär även en minskning av spontaninköp. Sveriges Tandläkarförbund vill dock poängtera att exponeringsförbudet bör gälla alla tobaks- och tobaksliknande produkter, alltså även e-cigaretter, vattenpipor och rökmassa. Detta för att exponeringsförbudet på sikt inte ska urholkas genom ökad reklam och exponering av dessa produkter.

Förändringar i regleringen av snus

Tandläkare kan tydlig se effekter av snusande i munhålan och på tänderna. Munslemhinnan kan vid snusanvändning skadas på flera sätt, tandköttet kan dra sig tillbaka och lämna blottade tandhalsar med ökad risk för svårbehandlad rotkaries och tandlossning som följd. Ett minskat snusanvändande vore därför positivt ur munhälsosynpunkt.

Sveriges Tandläkarförbund tillstyrker förslaget om att snus och tuggtobak inte längre ska jämföras med livsmedel i livsmedelslagen. Vi tillstyrker även förslaget om regleringen av ett minimiantal portioner per snusförpackning samt förslaget att förbjuda märkning med hänvisning till smak, doft eller tillsatser på snusförpackningar.

Sveriges Tandläkarförbund anser dock att regleringen av snus och tuggtobak bör harmoniseras med lagstiftningen för cigaretter, speciellt vad gäller marknadsföring. Det är även viktigt att fler steg tas mot en tydligare reglering av de smaktillsatser i snus som har till syfte att locka nya konsumenter till att börja använda produkterna, särskilt barn och unga.

Reglering av E-cigaretter

Utredningens förslag följer till stor del tobaksproduktdirektivets bestämmelser om reglering e-cigaretter. Sveriges Tandläkarförbund

tillstyrker de föreslagna reglerna. Vi anser dock att regleringen borde omfatta e-cigarett både med och utan nikotin. Nikotinfria produkter riskerar annars att fungera som en inkörsport till e-cigarett med nikotin och till tobaksrökning. Vidare anser Sveriges Tandläkarförbund e-cigarett i möjligaste mån bör regleras på motsvarande sätt som traditionella cigarett, det vill säga att exponeringsförbudet bör gälla även för e-cigarett och att smaktillsatser för e-cigarett bör regleras.

Neutrala tobaksförpackningar

I utredarens uppdrag ingick att göra en analys och bedömning av om det finns skäl att införa krav på neutrala tobaksförpackningar i Sverige. Utredningen kommer fram till att ett införande av neutrala tobaksförpackningar kan förväntas leda till minskad tobakskonsumtion i Sverige och således är tobakspolitiskt motiverat. Sveriges Tandläkarförbund tillstyrker utredarens slutsats att neutrala förpackningar är en effektiv tobaksförebyggande insats.

Utredaren gör bedömningen att införandet av ett krav på neutrala tobaksförpackningar inte är förenlig med tryckfrihetsförordningens nuvarande bestämmelser och därför inte kan införas utan att tryckfrihetsförordningen ändras. Med hänvisning till de frågetecken om denna slutsats som väckts bland annat i Cancerfondens och Tobaksfaktas remissvar är det Sveriges Tandläkarförbunds mening att möjligheten att införa neutrala förpackningar bör utredas vidare.

Tandvården viktig för ytterligare insatser för ett minskat tobaksbruk

Tandläkare och tandhygienister har en unik möjlighet att bidra till det tobakspreventiva arbetet. Till skillnad från många andra yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården, möter tandläkare och tandhygienister de flesta av sina patienter på regelbunden basis genom hela livsrytmen. Detta, tillsammans med att regelbundet användande av tobak leder till skador som är direkt synliga i munnen, gör att tandvården har en naturlig ingång till samtal om tobaksvanor och tobaksprevention.

Sveriges Tandläkarförbund anser att tandvårdens potential att arbeta med tobaksprevention och tobaksavvänjning inte utnyttjas i tillräcklig utsträckning. Sveriges Tandläkarförbund har i en nyligen publicerad enkätundersökning ställt frågan till 1000 tandläkare och tandhygienister om hur de idag arbetar med tobaksprevention. Av undersökningen framgår att tandvårdens personal vill arbeta med tobaksprevention och ser det som tandvårdens uppdrag, men att de saknar reella förutsättningar. Tidsbrist och svårigheter med debitering upplevs som hinder för detta arbete.

Många tandläkare är "bokade på minuten" vilket innebär att det finns en viss tid avsatt för patienten, då prioriteras ofta de mest akuta åtgärderna. För att få tid med tobaksprevention i tandvården behöver oftast en separat tid med patienten bokas enbart för detta. Ett tobaksavvänjande samtal i tandvården kan idag debiteras som en "förebyggande åtgärd". Även om dessa samtal ingår i högkostnadsskyddet är det för många patienter betydligt dyrare än den tobaksavvänjning som bedrivs inom hälso- och sjukvården till sjukvårdstaxa.

Sveriges Tandläkarförbund anser att för att tandvården ska kunna ta det större ansvar för det tobakspreventiva arbetet, som man är beredd att göra, krävs att krävs dels att tobaksavvänjning blir kostnadsneutralt för patienten, oavsett om tobaksavvänjningen sker inom hälso- och sjukvården eller tandvården, och dels att kliniken kan få landstingsfinansierad kostnadstäckning för behandlingen.

Med vänlig hälsning
Sveriges Tandläkarförbund

Hans Göransson
ordförande